

UNIwersytet
Warszawski

Wydział Psychologii
Uniwersytetu Warszawskiego

Zespół ds.
Rozwoju Dydaktyki

Seminaria: Jak prowadzić prace dyplomowe?

Początek współpracy

Na początku warto zaplanować przebieg współpracy. Już na tym etapie warto jasno określić, że student wykonuje pracę, a promotor ją wspiera i nadzoruje. Wielu problemom można zapobiec dzięki jasnemu ustaleniu wzajemnych oczekiwań studenta i promotora. Może w tym pomóc wspólne wypełnienie kwestionariusza wg Moses (1992) - w załączniku. Dzięki temu obie strony od początku wiedzą, czego od siebie oczekują.

Wybór tematu

Skup się na przyszłości: jakie student ma plany na przyszłość? Gdzie się widzi po studiach? Czy interesuje go praca naukowa? Jeśli tak, jakie obszary go najbardziej interesują? Dlaczego zgłosił się właśnie do Ciebie?

Jeśli wciąż nie pomaga to w zawężeniu obszaru, poproś studenta, aby przesłał Ci pracę, którą napisał kiedyś, z której jest dumny. Możecie porozmawiać o tym, dlaczego tak dobrze mu się nad nią pracowało i czy warto kontynuować ten temat.

Warto na pierwszym spotkaniu porozmawiać też ze studentem o tym, co robi w wolnym czasie. Dzięki temu dowiesz się, jak dużo czasu i uwagi student ma do dyspozycji, aby poświęcić na pracę dyplomową. Być może uda Wam się też dopasować temat do szerszych zainteresowań studenta.

Jeśli student ma słabe oceny, opinię lesera czy sprawia wrażenie, że mu nie zależy - warto dociec, z czego to wynika. Wówczas możemy mu pomóc w odpowiedni sposób, np. doradzając w planowaniu obowiązków, ustalając temat z zastosowaniem praktycznym, dając mniej/więcej niezależności itd.

Słabszym studentom nie należy dawać zbyt trudnych tematów. Jeśli Ty sugerujesz pomysł na badania - najlepsze pomysły warto wykorzystać na pracę z dobrymi studentami. Wasza współpraca przyniesie wtedy więcej korzyści obu stronom.

Nie bój się komunikować studentom, że oczekujesz, że to oni sami zaproponują temat. Czasami nie będą to najbardziej innowacyjne idee, jednakże jest spore prawdopodobieństwo, że student będzie czuł, że jego inicjatywa jest ważna i weźmie większą odpowiedzialność za projekt, niż w przypadku narzucenia tematu przez promotora.

Praca twórcza

→ Plan

Wspólnie ze studentem warto zaplanować projekt. Kiedy student zamierza złożyć pracę? Najlepiej pozwolić studentowi **PLANOWAĆ OD TYŁU**. Warto, aby student narysował linię czasu i wspólnie z Wami ustalił na niej kluczowe terminy (do kiedy omówienie literatury? do

kiedy sformułowana będzie hipoteza? do kiedy przygotowana procedura? dane pilotażowe? do kiedy zebrane dane? itd.)

→ Feedback

Promotor powinien wysyłać studentowi feedback przed spotkaniem. Przyswojenie informacji zwrotnej i odniesienie się do niej to istotny element w rozwoju studenta.

Informacje należy przysyłać terminowo, wtedy kiedy zadeklarowaliśmy, że ją przysyłamy.

W ramach feedbacku zadawaj studentowi pytania, zamiast podawać gotowe rozwiązania.

Jak ten fragment można ulepszyć? Czy coś tu może być niezrozumiałe dla odbiorcy?

Pokaż perspektywę odbiorcy, np.: *Ja, jako odbiorca, mam problem w połączeniu tych dwóch wątków/paragrafów. Jak to można rozwinąć?* Daje to szansę studentowi sformułować problem swoimi słowami. Widzimy też, czy rozumie na czym polega problem.

Jedną ze strategii może być poproszenie studenta aby przeczytał na głos newralgiczny fragment. Wtedy łatwiej będzie mu zauważyć, że jakieś zdanie jest dziwne, niejasne czy nie pasuje. Należy jednak wcześniej powiedzieć, w jakim celu czytacie dany fragment.

Sugestie praktyczne:

→ nie można zapominać, że jedną z kluczowych ról promotora, oprócz wsparcia merytorycznego, jest dbanie o morale studenta. Brak wsparcia i zachęty ze strony promotora dodaje stresu studentowi, dla którego bieżąca praca jest, w większości przypadków, pierwszą i najpoważniejszą pracą badawczą w życiu.

→ Badania często pokazują, że dla sukcesu pracy studenta kluczowe są regularne, częste i przemyślane spotkania z promotorem oraz jego dostępność. Z drugiej strony, najczęstszą skargą studentów jest chaos w komunikacji i brak dostępności promotora.

→ Warto poświęcić niektóre seminaria na "szkołę pisania" i poruszyć takie kwestie jak: *jak napisać dobry wstęp? Jak prezentujemy dane?* itp.

→ W powyższym można na niektóre seminaria połączyć się z innym promotorem. Studenci w grupach mogą omawiać przykłady anonimowych tekstów lub pisać swoje i je omawiać.

→ Warto zasugerować studentom, aby komunikowali się ze sobą, stworzyli grupę wsparcia, gdzie mogą sobie wzajemnie pomagać, np. w statystyce, bądź zadawać pytania, których wstydziłoby się zadać promotorowi.

→ Student w ramach seminarium dyplomowego powinien mieć wgląd w szerszy kontekst pracy naukowej. Jego profesjonalny rozwój powinien obejmować także udział w seminariach, konferencjach (choćby studenckich), pisanie (choćby fragmentów) publikacji naukowych, prezentowanie wyników badań, networking, pomoc młodszym stażem studentom, itp.

Przydatna literatura:

Abiddin, N. Z., A. Hassan & A. R. Ahmad. (2009). Research student supervision: An approach to good supervisory practice. *The Open Education Journal* (2):11–16.

<https://benthamopen.com/contents/pdf/TOEDUJ/TOEDUJ-2-11.pdf>

Soliman, A. (1999). *Postgraduate Supervision*. Teaching and Learning Centre.

Zapraszam do komentarzy i sugestii dalszych przydatnych wskazówek. Jeśli zbierze się kilka, opublikujemy je w kolejnym newsletterze: albertyna.osinska@psych.uw.edu.pl.

Albertyna Osińska